

56^e Jaargang
Donderdag 1 juli 2021

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering
van de handhaving
van de oude
Gereformeerde beginselen

Meditatie Ambtelijke praktijk
Kerkelijk actueel
Voor de jeugd Sprekend verleden

Geroepen tot strijd

"Strijd de goede strijd des geloofs!" [1 Tim. 6: 12a].

Paulus gebruikt hier een beeld dat hij ontleent aan de sportwereld van zijn dagen. Hij kende ze wel: de Olympische Spelen. Niet dat hij daar op de tribune gezeten zal hebben. Maar hij wist er wel van. Paulus was geen wereldvreemde man. En nu verwijst hij naar die spelen. Naar de wedkamp van het hardlopen. Dat doet hij ook op andere plaatsen in zijn brieven. "Weet gij niet, dat die in de loopbaan lopen, allen wel lopen, maar dat één de prijs ontvangt? Loopt alzo, dat gij die zult verkrijgen. En ieder die om de prijs strijdt, onthoudt zich in alles. (...) Ik bedwing mijn lichaam en breng het tot dienstbaarheid" [1 Kor. 9]. Wel, hetzelfde beeld hier. Alleen na veel lichamelijke inspanning, kun je een prijs winnen. De prijs, die in die tijd bestond uit een krans, de lauwerkrans. De wedstrijd was zwaar. Met dat voorbeeld voor ogen, vuurt de apostel Timotheüs aan om te strijden. Te strijden de goede strijd van het geloof. Hij moet er zijn uiterste best voor doen om de prijs in de wacht te slepen. In de geestelijke strijd en worsteling.

Die strijd is allereerst een strijd tégen. Een strijd tegen vijanden. Dat zien we ook wel in deze brief van de apostel. Daar wijst heel het verband van de tekst op. Timotheüs moet zich tweemaal stellen tegen allerlei boze en verkeerde invloeden. Vandaar ook die heftige en strijdvaardige toon in dit hoofdstuk. In Efeze, Timotheüs' gemeente, was inmiddels heel wat mis. "Indien iemand een andere leer leert, en niet overeenkomt met de gezonde woorden van onze Heere Jezus Christus, en met de leer die naar de godzaligheid is, die is opgeblazen..." Dwalingen in de leer. Maar ook afwijkingen in het leven. Paulus schrijft over leden van de gemeente die rijk willen worden en in veel verzoekingën vallen. Ze zinken weg in verderf en ondergang. Daartegenover roept de apostel zijn geestelijke zoon toe: "Maar gij, ... strijd de goede strijd des geloofs!"

Tegen wie en wat dan? We zouden het kunnen zeggen met onze Catechismus, zondag 52. Bij de uitleg van het gebed: "leidt ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze." Daar worden drie vijanden aangewezen. Doodsvijanden. Die je ziel belagen. Die je bloed wel kunnen drinken. En die pas dan tevreden zijn als je de eeuwige dood sterft. De boze, die niet ophoudt Gods kerk aan te vechten. De wereld met haar verleidelende tactieken. De gevaarlijkste en arglistigste is misschien nog wel de derde: het eigen hart.

Hoe zal het moeten, deze strijd? Zijn deze vijanden niet al te sterk? En Gods kinderen? Hun kracht is klein, de driften veel en het hart onrein. Hoe zal het alleen maar kunnen? Als deze strijd een strijd des geloofs is. Dat schrijft Paulus toch? Strijd de goede strijd des geloofs! Let er eens op hoe Paulus zijn geestelijke zoon aanspreekt: "Maar gij, o mens Gods..." [11a]. Dat is niet voor niets. Mens Gods! Zo noemt Paulus hem. Wat houdt dat in? De Statenvertalers schreven in hun kanttekening: "Aldus noemt de Schrift degenen die door Gods Geest worden geregeerd..." Die dus niet meer zichzelf regeert en leidt. Maar die wordt geregeerd en geleid. Name-lijk door Gods Geest.

Wat is het kenmerk van zo'n mens Gods? Dat is iemand die het geleerd heeft het stuur van zijn leven uit handen te geven. Die het failliet van zijn leven voor de Heere heeft erkend. Die vastgelopen is met al wat van hem of haar is. Die het leerde inzien dat hij zich op een doodlopende weg bevindt. Bij God vandaan. Het verderf tegemoet. En dat is tot nood geworden. Tot nood en schuld bij God. "God enkel licht, voor Wiens gezicht, niets zuiver wordt bevonden, ziet mij bevestigd, met schuld bedekt, misvormd door duizend zonden. Heer', waar dan heen? Tot U alleen. Gij zult ons niet verstoten. Uw eigen Zoon, heeft tot Uw troon, de weg ons weer ontsloten." Dat is het kenmerkende van zo'n mens Gods. Een kind van Adam. Maar die door genade een mens Gods geworden is. Door het wonder van de wedergeboorte. Die door genade weet van de enige troost in leven en in sterven.

De strijd des geloofs. Wat doet dat geloof? Dat verwacht het niet meer van zichzelf. Maar het weet van die Ander. De grote Strijder. De Aanvoerder van al de Zijnen. De overste Leidsman en Voleinder van het geloof. Die het kruis heeft gedragen en de schande veracht. Die de boze bestreden en overwonnen heeft. Die nu gezeten is aan de rechterhand van de troon van God. Als de grote Overwinnaar over al Zijn en mijn vijanden. Hij gaat voorop in de strijd. En Hij is het die voor al de Zijnen de vurige pijlen van de boze opvangt. Hij is Zelf in de strijd geweest. Hij weet precies wat Zijn strijdende kerk nodig heeft. En de prijs? Die heeft Hij verworven. Maar Hij doet er de Zijnen in delen. Nu al. En ooit volkomen.

ds. J.M.J. Kieviet

Een dier is geen mens

De titel boven dit stukje is natuurlijk alsof je een open deur intrapt. Natuurlijk is een dier geen mens! Er is onderscheid tussen mens en dier. Een mens is belangrijker dan een dier. Een mens is ook verstandiger dan een dier. Een mens heeft een ziel die voor de eeuwigheid is geschapen. Een dier niet. Echter, in onze tijd vervaagt het onderscheid tussen mens en dier. En lijkt dierenleed soms zwaarder te wegen dan mensenleed. Sommigen maken zich drukker om wat er in slachthuizen gebeurt dan in abortusklinieken. Tegelijkertijd valt er natuurlijk veel meer te zeggen over wat ik nu schrijf. Bijvoorbeeld over de stelling dat een mens verstandiger is dan een dier. Dat zou zo inderdaad moeten zijn. Maar de praktijk is weleens anders. Dat zien we ook bij Jona.

Jona 2:10

De HEERE nu sprak tot den vis, en hij spuwde Jona uit op het droge.

Jona zit in de vis. In Mattheus 12 wordt het een walvis genoemd. En de Heere spreekt tot de vis, zo lezen we hier in vers 10. Hoe precies, dat weten we niet. Maar dat dier gehoorzaamt wel. Hij zwemt naar het strand en hij spuwt Jona op het droge uit. En dat zal voor Jona best een les geweest zijn. Want een vis is een redeloos dier. Een dier heeft geen verstand, zo lezen we in Psalm 32:9. Maar als de Heere spreekt, dan gehoorzaamt die vis direct en het gehoorzaamt ook heel precies. Het doet exact wat God zegt.

En nu zit er in dat redeloze dier een mens. Een mens met een goed verstand. Een mens bovendien ook met genade. Maar toen de Heere tot hem sprak, was hij ongehoorzaam. Hij deed niet wat God vroeg. En stel nu dat die vis net eender had gedaan als Jona. Dat die vis precies de andere kant was uitgezwommen. En dat hij Jona in de diepten van de zee had uitgespuwd. Dan was dat Jona's einde geweest. Dat had zijn dood betekend.

En dat geeft ons te denken. Want de Heere sprak niet alleen tot Jona en Hij sprak niet alleen tot die vis. Hij spreekt ook tot ons. En als God spreekt, dan vraagt Hij gehoorzaamheid. Hij zegt dat we ons bekeren moeten.

Hij zegt dat we met de zonde moeten breken. Dat is geen vrijblijvende boodschap. Zo van: 'Take it or leave it'. Kijk maar wat je er mee doet. En als de Heere zegt: gelooft het Evangelie, dan zegt Hij er niet achter: maar dat hoeft pas als je oud geworden bent.

Nee: héden! zo gij Zijn stem hoort, verhardt uw hart niet, zo lezen we in Psalm 95:7.

De Heere eist gehoorzaamheid. Vandaag! En de belofte van het Evangelie wordt niet met een welgemeende wens gepredikt: och mocht het eens gebeuren! Integendeel. De Dordtse Leerregels zeggen in hoofdstuk 2, art 5: dat moet gebeuren met bevél van bekering en geloof! Het is leven of dood!

Jonge mensen, de Heere spreekt tot ons. En wij zijn redelijke mensen. Wij kunnen nadenken. In tegenstelling tot een vis of een walvis. Wij hebben een geweten, wij hebben een besef van verantwoordelijkheid. In tegenstelling tot het redeloos gedierte. Wij kunnen nadenken. Wij begrijpen wat de Heere bedoelt als Hij ons de zegen en de vloek voorstelt.

Maar wat doen wij vaak? Terwijl die redeloze vis de stem van de Heere onmiddellijk gehoorzaamt, weigeren wij van nature te doen wat God van ons vraagt. En het gevolg is desastreus. Want we kunnen niet straffeloos het spreken van God negeren.

Niet alleen is er die ongehoorzaamheid bij onbekeerde mensen. Maar dat is er ook na ontvangen genade. Want het vleselijke bestaan onderwerpt zich nooit aan de wet van God, zo zegt Paulus. En als we dan lezen van die vis, en dat hij gehoorzaam Jona uitspuwt op het droge, dan is dat voor ons een aanklacht. Dan is dat tot onze schande. Zo zal Jona daar ook op het droge hebben gezeten. Terwijl hij onder het slijm en onder het wier zal hebben gezeten. Hij had de stank van de dood in zijn kleren zitten. En hij kon zich alleen maar verwonderen. Dat hij er nog was! Dat hij niet omgekomen is in de diepten der zee. Was hij nu maar zo gehoorzaam geweest als die vis! Dan was al deze ellende niet gebeurd.

Jonge mensen, wij kunnen zoveel leren van de dieren. De trouw van een hond. De gehoorzaamheid van deze vis. Of denk aan wat Salomo zegt in Spreuken 6:6: *Ga tot de mier gij luiaard, zie haar wegen en word wijs!*

Terug naar het fundament

Het hoge woord is er uit. Vier predikanten hebben in een verklaring uiting gegeven aan hun verontrusting over hoe er in onze kerken wordt gedacht over het gezag van de Heilige Schrift. Met hun *"verklaring van gevoelen"* hebben de auteurs -prof. dr. A. Baars, dr. C.P. de Boer, ds. A.A. Egas en ds J.M.J. Kieviet- onze kerken een grote dienst bewezen. Deze verklaring is immers op een *waardige* wijze geschreven (1), bevat tal van *waardevolle* elementen (2) en geeft een eerlijke *waarschuwing* mee aan onze kerken (3).

1. Waardig

De toon maakt de muziek. Discussies waar tegenovergestelde standpunten worden ingenomen, kunnen helaas vaak op allerlei wijze worden vertroebeld. Emoties laaien hoog op en verdachtmakingen bemoeilijken vervolgens een inhoudelijke discussie. Ook kerkelijke discussies ontkomen daar niet aan.

In hun *"verklaring van gevoelen"* zoekt het viertal weg te blijven bij allerlei persoonlijke aanvallen, maar gaat men in op de oorzaak van de verdeeldheid. Om het maar in hun eigen woorden te zeggen wat betreft de spanning rond vrouwelijke ambtsdragers: *"Deze synodale gedachteswisseling openbaart een fundamenteel verschil van opvatting aangaande het gezag van de Schrift en de confessionele gebondenheid van haar uitleg. Naar onze opvatting ligt hier de oorzaak van de huidige kerkelijke malaise. Ze heeft naar onze gedachte het karakter van een crisis. We lezen, verstaan en exegetiseren de Schrift niet meer gezamenlijk op dezelfde manier als tot voor kort in onze kerken beleiden en gepraktiseerd werd."*

2. Waardevol

Met deze *"verklaring van gevoelen"* doen de vier ook wat er in een synoderapport van de commissie kerk-zijn wordt benoemd. Daarin wordt de weg gewezen om gezamenlijk terug te gaan naar het fundament van ons kerk-zijn. Dat

vraagt volgens de opstellers van dat rapport allereerst een geestelijke houding: *"Deze geestelijke houding betekent dat we elkaar vertrouwen, liefhebben, dienen en opscherpen op basis van het gezamenlijk belijden waarop wij staan."* Dat is precies waar de *"verklaring van gevoelen"* op is gericht. In de verklaring wordt ter opscherping immers kort en bondig verwoord wat onopgeefbaar is waar het gaat om het functioneren van het gezag van de Schrift:

- De gehele Schrift geldt als het duidelijke, gezaghebbende en onfeilbare Woord van God;
- De belijdenissen zijn bepalend en begrenzend bij de uitleg van het Woord van God;
- Schriftwoorden zijn niet tijdgebonden, waarbij de huidige cultuur de uitleg daarvan bepaalt;
- Geloofsverbondenheid aan Christus kan niet leiden tot relativisering van concrete geboden;
- Het schiften tussen historische feiten in de Schrift ondermijnt de autoriteit van Gods Woord;
- Waar de vastheid van Gods Woord wordt aangetast, blijven beweeglijke woorden van menselijke wijsheid over.

Natuurlijk zijn hiermee niet alle Bijbels-theologische vragen beantwoord. Ook zijn niet alle verschillen van inzicht over de toepassing in de praktijk van tafel. De Schrift geeft immers geen exacte blauwdruk van een ambtsleer, om maar wat te noemen. Maar zou er al niet veel gewonnen zijn als genoemde uitgangspunten worden erkend en herkend? Het relativeren daarvan doet afbreuk aan de grondslag waarop we als kerken staan.

3. Waarschuwend

Dat is dan ook gelijk de duidelijke en klemmende waarschuwing aan onze kerken waar de *"verklaring van gevoelen"* mee afsluit. Het beginsel van de Afscheiding van 1834 is volgens de vier schrijvers in het geding wanneer er ruimte wordt geboden aan nieuwe op-

vattingen aangaande het gezag van de Schrift: *"dan hebben we ook geen bestaansrecht meer om afgescheiden kerk te zijn. Waarom zijn we dan nog christelijk-gereformeerd?"*

Daarom is er alle reden om eerlijk de vraag onder ogen te zien of we in onze kerken allen de Schrift lezen en verstaan op dezelfde manier als tot voor kort werd beleiden en gepraktiseerd. Want als dat niet het geval is, blijven we langs elkaar heen praten, of verliezen we ons in bijkomstige zaken die alleen maar de aandacht afleiden van waar het om gaat: staan we nog op hetzelfde fundament?

In een toelichting op de *"verklaring van gevoelen"* werd in het RD een vergelijking gemaakt met het hervormd-gereformeerde Getuigenis dat in 1971 verscheen en ook uiting gaf aan verontrusting bij allerlei ontwikkelingen. De reacties daarop varieerden toen van lovende bijval tot harde kritiek en zelfs bijtende spot. Zal het nu anders zijn?

Laat dan het antwoord daarop maar net zo zijn als wat toen ter synode klonk uit de mond van de opstellers: *"Wij hebben de gemeente, het kerkvolk, willen bemoedigen en versterken door hen te wijzen op enkele punten in Schrift en belijdenis, die onder ons nog steeds volkomen zekerheid hebben."*

En laten kerkenraden en gemeenten ondertussen met elkaar het gesprek aangaan over deze verklaring.

Ds. W.L. van der Staaij

De Heidelbergse hoort erbij

Tot de drie Reformatiegeschriften behoort de Heidelbergse Catechismus. Het is opvallend dat dit belijdenisgeschrift afkomstig is uit Duitsland. De keurvorst Frederik III, bijgenaamd 'de vrome' had het Gereformeerd Protestantisme hartelijk lief. Zijn inzet was de bevordering van het Calvinisme. Frederik dacht onder meer aan de jeugd. De ware kennis van de godzaligheid was gering of ontbrak geheel. De jeugd moest onderwezen worden in de Gereformeerde religie. De keurvorst riep twee mannen naar Heidelberg: Caspar Olevianus en Zacharias Ursinus. Door hun leiding en zorg zijn beide mannen van grote betekenis geworden voor Kerk en universiteit. Zij hebben de Heidelbergse Catechismus opgesteld. Hun werk was en is niet tevergeefs geweest. In de zomermaanden van 1562 moeten zij met hun opdracht begonnen zijn. Na de vaststelling door de synode in 1563 verscheen de eerste uitgave. Drie uitgaven volgden. De invloed van de Catechismus werd merkbaar. Onder oud en jong. Negatieve reacties bleven niet uit. Heshusius, een fanatiek persoon, schreef een smaad- en lasterbrief tegen de Heidelbergse Catechismus. De opstellers maakte hij uit voor boeven en dwepers. Een ander schold de Heidelbergse Catechismus uit voor een godslasterlijk boek. Deze critici kregen volgelingen. De Heidelbergse Catechismus was hen een doorn in het oog. Roomse theologen verspreidden zelfs een serie geschriften waarin de HC een ketters boek werd genoemd. Ursinus werd de aangewezen persoon om de HC te verdedigen. Gereformeerde theologen van naam volgden hem daarin. Ursinus schreef niet alleen boeken ter verdediging van de HC, hij gaf er ook colleges over. Na de dood van Ursinus heeft Pareus de colleges over de HC uitgegeven. Dit boek kreeg de naam 'het schatboek van Ursinus' en is nog verkrijgbaar. In 1564 verscheen de vierde druk van de HC. De Catechismus kreeg al meer betekenis. De Catechismus werd opgenomen in de kerkorde van de Paltz en kreeg een plaats tussen het doopsformulier en het avondmaalsformulier. Er werd zelfs voorgeschreven dat er elke zondag voor de prediking een gedeelte van de Catechismus moest worden voorgelezen. Iedereen moest bekend worden met de inhoud van de Catechismus. Ook de Catechismusprediking werd ingevoerd. Elke zondagmiddag moest over de Catechismus worden gepreekt. Vandaar de 52 zondagsafdelingen. Het werd ook als leerboek voor de jeugd gebruikt in verschillende streken van Duitsland en in andere landen. Het boek werd vertaald, ook buiten Europa. Er kwamen zelfs vertalingen in het Hebreeuws, Grieks en Maleis. Onze vertaling is van de bekende Petrus Datheen. Datheen zorgde ook voor een Psalmberijming. In alles bleek de zorg van de Heere. Die trouwe zorg van de Heere gaan we toch vandaag niet vergeten? Die zorg is niet gebonden aan een periode. Wat naar de Schrift is, is niet aan een bepaalde tijd gebonden. Wat beleden wordt naar de Schrift is heilig en mag niet vergeten worden. Het oorspronkelijke woord voor belijden betekent

'hetzelfde zeggen'. Krachtig zeggen. Instemmen met. Van harte. Oprecht. Datheen heeft zijn vertaling van de Catechismus laten opnemen in de uitgave van zijn Psalmberijming. Het gevolg daarvan was dat de Catechismus als catechetisch leerboek en als leidraad voor de prediking ging fungeren. In de kerken in de Paltz werd daarop zelfs aangedrongen. Keurvorst Frederik werkte daaraan mee. Frederik kende de enige troost in leven en sterven. Hij wist zich één met zijn leerboek. Het was zijn levensboek. De Heidelbergse is zo een kerkelijke belijdenis geworden. De Catechismus is één met de Nederlandse geloofsbelijdenis en met de Dordtse Leerregels. Samen vormen zij de drie formulieren van Enigheid. De artikelen van de Nederlandse geloofsbelijdenis zijn op de synode van Antwerpen (1566) als belijdenisgeschrift voor de kerken aanvaard. In de Nederlanden ging de Heidelbergse al meer leven en vond ingang in de kerken. Uit synodebesluiten van 1578 en 1586 blijkt dat de catechismusprediking als noodzakelijk werd gesteld. Op de grote synode van Dordrecht werd dit opnieuw vastgelegd. In onze kerkorde, de kerkorde van de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland, staat: De dienaren des Woords zullen eenmaal des zondags in de bediening des Woords de Heidelbergse Catechismus verklaren. Art. 68. Tot de kerkvisitatievragen behoort: Wordt elke zondag, behalve op feest- en avondmaalszondagen de Heidelbergse Catechismus behandeld of eventueel een ander belijdenisgeschrift ter kerk, zó dat geen enkel deel van deze belijdenis wordt overgeslagen? De artikelen van de kerkorde 4, 52 en 58 spreken van de erkenning van de formulieren, resp. door de aanstaande predikant. Predikanten en Hoogleraren. Ondertekening door ouderlingen en diakenen. Men is verplicht bij ambtsaanvaarding instemming te betuigen met de leer die in de belijdenisgeschriften vervat is en die getrouw te zullen voorstaan. Door handtekening wordt dit bekrachtigd. Dat is nogal wat. Ik las van Prof. Van Genderen: Wanneer het de kerk ernst is met haar belijdenis, maakt zij ook ernst met de handhaving ervan. Dan wordt niet gedacht: Het kan zo zijn, maar het kan ook anders. De kerk staat pal voor de belijdenis omdat zij van haar waarheid heilig overtuigd is. Wie de belijdenis ondertekent, verbindt zichzelf in volle vrijheid aan de waarheid die voor hem gezag heeft: Gezag in geestelijke zin en gezag in kerkrechtelijke zin. In belang van gemeente en kerk. Waarvan acte! Ambtsdragers, hoe is het met onze handtekening?

Ds. M.C. Tanis

HET GEVOEL-2

Ons gevoel is een van de drie functies van ons zielenleven. De vorige keer heb ik iets geschreven over de Mystiek, een stroming die hand in hand gaat met het gevoel. Mystiek is een algemeen verschijnsel, zoals we zagen; het komt in alle religies voor. Nu dan een volgende richting, namelijk die van het Piëtisme.

Dit Piëtisme beweegt zich vooral op het terrein van het Protestantisme. Deze stroming vormt een tegenbeweging tegen een te verstandelijke prediking. We kunnen hier de term “onderwerpelijk” noemen. Het onderwerpelijke onderscheidt zich van het voorwerpelijke. Dit laatste bepaalt zich vooral tot het heil buiten ons, in de drieënige God. Het onderwerpelijke daarentegen spreekt vooral ook over het heil binnen in het hart van de mens. Hoe beleven we de dingen? Het gaat hier om Christus voor ons en Christus in ons. Zodoende komen we dan vanzelf uit bij de “bevinding”, een uitdrukking die u ongetwijfeld wel kent. Is een Schriftuurlijke preek iets anders dan een bevindelijke preek? Een juiste, Schriftuurlijke preek is per definitie ook een bevindelijke preek. Bevinding komt op uit het Woord en is niet iets dat er vanuit de mens aan toegevoegd wordt. Gods Woord is bevindelijk.

In de kerkgeschiedenis waren er predikers die zich sterk richtten op het gevoel van de hoorders. Het Puritanisme gaf aan het gevoelsleven een grote plaats. Ook in de Nadere Reformatie kreeg de bevinding ruime aandacht. In een preek van van Lodenstein over Ezechiël 37 vinden we daarvan een duidelijk voorbeeld. Het gaat daarin over dorre doodsbeenderen, die tot leven komen. Dat voltrekt zich in twee fasen: eerst worden het lichamen, echter zonder geest en leven, maar in een tweede wonder komt de Geest in deze lichamen. Lodenstein ziet het eerste vooral gebeuren in de Reformatie, toen de leer werd herontdekt. Maar hij acht dat niet genoeg. Bij de leer moeten we het leven voegen, dus we moeten er oog voor krijgen hoe de beginselen van Calvijn beleefd worden, naar binnen en naar buiten.

Zowel de Puriteinen alsook de Hollandse Oudvaders getuigden in hun prediking van diepe inzichten in het innerlijke van de mens. De Christus kreeg een ruime plaats, maar ook de christen werd niet vergeten (zondag 12 HC). Ook in Duitsland was het Pietisme een bekend verschijnsel. Jakob Spener sprak van een Busskampf, waarin een lange, bange zielenworsteling met de wereld, de duivel en het eigen vlees nodig werd geacht. In dat land zien we de bakermat van allerlei wetenschappelijke theologie-beoefening, met allerlei schadelijke uitwassen. Tegenover die wetenschappelijke vlucht was het Pietisme een noodzakelijk protest.

In ons land kreeg het Pietisme ook (veel) vat op de kerk. In de persoon van de bekende Jean de Labadie raakten Pietisme en Doperdom elkaar. Uitwassen daarbij waren niet zeldzaam. Wazige huwelijkspraktijken en ontsporingen konden zich zo maar manifesteren. Vleselijke ondeugden konden juist blijkbaar welig tieren op de bodem van eenzijdige geestelijke gevoelens.

Maar gelukkig waren dit uitzonderingen. In Nijkerk vonden de Nijkerker beroerten plaats rond het jaar 1750. Ds. Kuypers was er, samen met Roldanus, predikant. Spontaan en onverwachts deden tijdens een kerkdienst zich allerlei opmerkelijke verschijnselen voor. Een vrouw begon luidkeels onder de preek te roepen en te jammeren, anderen werden daardoor aangestoken.

Mensen vielen flauw of kregen stuipertrekkingen. Ook zenuwaanvallen konden zich voordoen. Nu zijn dit zaken, die op meerdere plaatsen optraden. Zeker in tijden van opwekking waren zulke verschijnselen niet ongewoon. Daar werd weer heel verschillend over gedacht. Niet iedereen zag hierin een directe inwerking van de Heilige Geest. Theodorus van der Groe hekelde deze voorvallen en hij zag er slechts uitingen in van een overspannen geest. Toch ging hij daarin wel te ver. Het gebeurde in Nijkerk dat er 's avonds in veel huizen werd gezongen en vergaderd; men sprak daar over de geestelijke dingen. Ook in de Engelse en Amerikaanse wereld gebeurden meermalen zulke verrassende dingen. Onder de bezielende prediking van Whitefield en Wesley werden de hoorders in opzienbarende emoties gebracht. De bedoeling was dat mensen zodanig in de nood werden gepreikt, dat men in een ijtempo ook heengedreven werd naar Christus. In Duitsland was er sprake van een heilzame wanhoop (*desperatio salutaris*). Dit alles gebeurde mede ook dankzij een beangstigende en benauwende prediking, waardoor mensen in grote engten werden gebracht. Het ging echter niet alleen om benauwende ervaringen. Er deden zich ook ongekennde opwekkingen voor, waarin zondaren op een gevoelige wijze mochten delen in de gemeenschap met Christus. Rond de bediening van het Avondmaal mocht het gebeuren dat deelnemers als het ware tot ver boven het stof werden verheven.

Het komt te gemakkelijk over als in onze tijd slechts gewezen zou worden op de kwalijke aspecten hiervan. Bij het zien en horen van dit alles beseffen we dat wij binnen de kerken in een gevoelsarme stijl leven. In Evangelische kringen komen uitbundige vormen van geloofsuitingen voor. In extreme uitersten komen daar ook verschijnselen voor van spirituele overmatigheid. Ik denk dan aan bijvoorbeeld de Toronto-blessing en aanverwante kringen. Hier nadert het gevoel de Mystiek, waar we het eerder over hadden. In de Mystiek blijkt dat ook de menselijke geest in zichzelf beschikt over velerlei emoties. Dat zegt nog niet veel over invloeden van de Heilige Geest.

Samenvattend kunnen we zeggen dat velen onder ons een gebrekkig gevoelsleven kennen. Dat kan het gevolg zijn van een vorm van zelfonderzoek, waardoor we steeds maar weer stuiten op gevoelloosheid. Het bewerkt ongevoeligheid. Velen zouden graag een sterker gevoel besef hebben van zondekennis en Christus kennis. Een gemeente kan gefrustreerd zijn. Het geloof, zo dienen we te beseffen, heeft het gevoel niet per se nodig, ook al begeren al Gods kinderen een hart, dat brandt van liefde voor God en Zijn dienst. Om perspectief te ontvangen, hebben we de werkingen van de Pinkstergeest nodig. Laat het gebed om de Noordenwind en de Zuidenwind ons doen opzien naar de hemel.

ds. P. Roos

Lezen in de brief aan de Hebreeënen (11)

Het Woord van God is levend en krachtig; het is scherp, doordringend en oordelend. Dat lazten we de vorige keer in Hebr. 4: 12. De apostel voegt er in het volgende vers aan toe dat voor de Heere geen schep-sel onzichtbaar is. Alle mensen en alle dingen zijn naakt en geopend voor de ogen van Hem met Wie wij te doen hebben. Die 'wij' – dat zijn we allemaal, niemand uitgezonderd. Wie denken zou dat op deze dreigend klinkende woorden een forse vermaning of een oproep tot zelfonderzoek zou volgen, heeft het mis. De nadruk op het scherpe Woord en het alzien-de oog van God behoeven op dit moment geen verdere uitweiding meer. Deze geladen verzen hebben in zichzelf zoveel zeggingskracht dat ze voldoende moeten zijn voor het verstaan van hun boodschap.

Ronduit verrassend is het vervolg. Met vers 14 van hoofdstuk 4 start het brede middendeel van de Hebreënbrieven. Al eerder wees ik erop dat het grote thema van deze gewichtige brief is: *de uitnemendheid van Christus*. De Heere Jezus overtreft de engelen. Hij is ook de meerdere van Mozes. Vanaf 1:1 tot en met 4: 13 wordt de Heere Jezus vooral getekend als de grote Zoon van God. Maar vanaf 4: 14 valt ons een ander accent op. Christus nu niet zozeer als Gods Zoon, maar nu vooral als de grote Hogepriester. Hij wiens bediening die van de hogepriester Aäron verre overtreft. Tot en met het slot van hoofdstuk 10 zal deze typering van de Heere Jezus nadruk krijgen. Van dat grote middendeel vormen de verzen 14, 15 en 16 van hoofdstuk 4 de inleiding. En wat voor een inleiding!

“Dewijl wij dan een grote Hogepriester hebben...” Als in het Oude Testament de hogepriester genoemd wordt, dan staat er letterlijk: de grote priester. Maar hier is sprake van de gróte Grotepriester. Dubbelop dus. Dat benadrukt Zijn grootheid. Hij is méér dan alle hogepriesters van de tabernakel en van het heiligdom in Jeruzalem bij elkaar. Hij is de vervulling van heel het hogepriesterdom van de oude bedeling: Jezus, de Zoon van God, de grote Hogepriester.

Waarin bestaat Zijn grootheid? Volgens vers 14 vooral daarin dat Hij *“door de hemelen doorgegaan is.”* De aardse hogepriester ging op de grote verzoendag geheel alleen vanuit de voorruimten van het heiligdom via het heilige naar het binnenste heiligdom. Hij als enige, en alleen op die dag, mocht tot de ark van het verbond naderen, wanneer hij het bloed der verzoening bij zich droeg. Maar let nu eens op de Heere Jezus. Bij Zijn hemelvaart is hij de hemelsferen doorgegaan om binnen te gaan in het hémels heiligdom. Tot bij Gods troon, om daar Zijn dienst als Hogepriester te verrichten. *“Hij mocht daar binnengaan zonder dat het zwaard van een aartsengel Hem verdreef of het vuur van God Hem verteerde”* (H.R. van de Kamp).

“Laat ons deze belijdenis vasthouden!”, zo klinkt het appel van de apostel. Gods kerk mag belijden: *“wij hebben een grote Hogepriester...”* De schrijver van deze

brief wil er de gelovige Hebreeënen mee bemoedigen. Opdat ze er niet aan zouden twifelen dat hun zaligheid vast ligt. Sinds Golgotha ligt het vast vanwege het getuigenis van deze Hogepriester: *“Het is volbracht!”* Sedert Pasen ligt het vast blijkens het lege graf: de Zoon van God is opgestaan. Hij leeft! Maar sinds de dag van Zijn hemelvaart ligt die zekerheid vast in de hémel. Daar ligt het voor eeuwig vast. Omdat het heilig bloed van deze grote Hogepriester, die Zelf ook het Lam ten brandoffer was, gebracht is tot voor de troon van de eeuwige God. Zekerder en vaster kan het niet zijn!

“Zo’n Hogepriester hebben wij. Dat zegt ons Gods Woord. Hij moet niet eerst nog gemaakt worden. Hij moet niet eerst nog komen. Wij hebben Hem van Godswege!” (H.F. Kohlbrugge). Bedenk eens waartoe Hij bekwaam en bereid is. De apostel vervolgt met erop te wijzen dat deze Hogepriester medelijden kan hebben met de zwakheden van de Zijnen. Immers, niet minder dan hen, is Hij verzocht. Hij is aan alle beproevingen en verzoeken onderworpen geweest. En Hij heeft ze doorstaan, zonder in enige zonde te vallen! Het is alsof het profetenwoord van Jesaja hier doorklinkt: *“... omdat Hij geen onrecht gedaan heeft, noch bedrog in Zijn mond geweest is!”* [Jes. 53: 9].

De apostel besluit deze inleiding met een bewogen oproep. Het lijkt wel een refrein. Eerst was het: *“Laat ons dan vrezen...”* [4: 1]. Vervolgens: *“Laat ons dan ons benaarstigen om in de rust in te gaan...”* [4: 11]. Zojuist: *“Laat ons deze belijdenis vasthouden...”* [4: 14]. En nu: *“Laat ons dan met vrijmoedigheid toe-gaan tot de troon der genade...”* [4: 16]. Welke troon is het? Het is de troon van de heilige God. Dat is de troon van majesteit en heerlijkheid. Het is de troon rond welke het voortdurende gezang van de serafijnen klinkt: *“Heilig, heilig, heilig is de Heere der heirscharen. De ganse aarde is van Zijn heerlijkheid vol!”* Hoe kan het dat deze troon nu de troon der genade genoemd wordt? Het is vanwege deze Hogepriester die met Zijn bloed tot die troon is genaderd. En omdat de Koning op de troon dat bloed heeft aangenomen. Omdat Hij het heeft goed gevonden dat ieder die komt in de Naam van deze Hogepriester en met een beroep op Zijn bloed, ontvangen zal worden. *“Wie tot Mij komt, die zal Ik geenszins uitwerpen!”* Bij die genadetroon is barmhartigheid en genade voorhanden. En dat ter bekwaamer tijd. Wanneer is dat? Heden!

ds. J.M.J. Kieviet

WEDEROM GEBOREN WORDEN (I I) – UIT DE ARTIKELEN VAN PROF. LENGKEEK

In deze bijdrage willen we verder luisteren naar wat prof. Lengkeek (1871-1932) heeft geschreven over het onderwerp 'Wederom geboren worden'. | ds. A.J.T. Ruis

Jezus antwoordde en zeide tot hem: 'Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, tenzij dat iemand wederom geboren worde, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien'... Jezus antwoordde: 'Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, zo iemand niet geboren wordt uit water en Geest, hij kan in het Koninkrijk Gods niet ingaan'. (Johannes 3: 3 en 5)

De grote Hartenkenner

'Rabbi,' zo begint Nicodémus, 'Rabbi, wij weten, dat Gij zijt een leraar, van God gekomen; want niemand kan deze tekenen doen die Gij doet, zo God met hem niet is.' Tot deze belijdenis werd hij gedrongen door wat er gebeurd was. Hij kan en wilde de grote daden des Heeren niet ontkennen. Zij spreken van meer dan menselijke kracht en wijsheid; zij dragen het stempel van goddelijke afkomst. De rechtmatigheid van Christus' optreden kan hij niet betwisten.

Maar is dit het enige, dat Nicodémus te zeggen heeft? Is hij alleen gekomen om Jezus te zeggen, wat voor indruk hij ontvangen heeft? Of moet deze taal dienen als inleiding tot een meer ingrijpend onderzoek, ligt er een 'maar' achter?

Zeker niet. De Heiland wist het. Het voorgaande hoofdstuk sluit met de opmerking, dat 'Jezus niet van node had, dat iemand getuigen zou van de mens, omdat Hij Zelf wist, wat in de mens was'. Ons hoofdstuk begint met de woorden 'En er was een mens uit de farizeeën, wiens naam was Nicodémus, een overste der joden'. Hij die kwam om de Heiland te peilen, wordt door Deze doorschouwd.

Het ene nodige

Christus wijst hem met een plechtig 'Voorwaar, voorwaar' ('Amen, amen') op het ene nodige, dat voor de mens van de hoogste betekenis is. De mens moet wederom geboren worden, anders kan hij het koninkrijk Gods niet zien.

Als Nicodémus dit woord niet begrijpt en aan een hergeboorte denkt in vleselijke zin (vs. 4), dan wijst de Heiland hem op het geestelijk karakter van dat wederom geboren worden, terwijl Hij nogmaals wijst op de betekenis ervan ten opzichte van het Koninkrijk Gods. Het wederom geboren worden is een geboren worden uit water en Geest. Zonder dat is er geen ingaan in het Koninkrijk Gods.

Dat direct spreken over de wedergeboorte schijnt ietwat vreemd. Wij geloven hierin een aanwijzing te zien van het doel, waartoe Nicodémus kwam. Het stond in het nauwste verband met het Koninkrijk Gods. Ongetwijfeld heeft Nicodémus naar de komst van dat Koninkrijk uitgezien, maar op eenzelfde wijze als de meesten van zijn tijdgenoten. De Messiasverwachting onder Israël was een vleselijke. De Messias zou zijn de Koning van het herstelde Daviden Salomo-rijk, groot van kracht en heerlijkheid, vol van roem en glorie. Geen band zou Israël meer knellen, integendeel, Israël zou een band slaan om de volkeren der wereld. Men zou de Filistijnen (de vijanden van het rijk Gods) op de nek vliegen. Babylon was gevallen evenals Assyrië; Egypte was machteloos; ook Rome zou ondergaan en alles zou het huis Davids ten deel vallen. En dan zou er zijn het vrede-rijk en de heidenen zouden toevloeien tot de berg des Heeren. Het was een verwachting, die het hart van de Israëliet deed zwellen.

Noodzakelijk en mogelijk

Wat had men in dat opzicht te verwachten van Jezus van Nazareth? Was Hij de Messias, ja of nee? Zal Hij het Koninkrijk onder Israël weder oprichten?

Zal Nicodémus vragen naar Christus' verhouding tot het Koninkrijk Gods; de Heiland – Die zijn en Israëls vleselijke verwachting kende – wijst hem op wat voor hem nodig is om het Koninkrijk, dat niet van deze wereld is, te zien en in te gaan. Van een koninkrijk der wereld wordt men onderdaan door vleselijke geboorte, van

het Koninkrijk Gods door geboorte uit water en Geest.

Deze laatste geboorte, de wedergeboorte, wordt aan Nicodémus voorgesteld als noodzakelijk. De vermelding ervan, als middel tot zien en ingaan van het Koninkrijk Gods, stelt haar als mogelijk en rijk in vrucht.

Wat óók verbondskinderen van nature ontbreekt

Nicodémus had vele voorrechten. Hij behoorde tot het volk der belofte, droeg het teken van het verbond in zijn vlees, was ingewijd in de heilige openbaring Gods, onderscheiden boven duizenden van zijn volk. Geëerd door de schare, gezocht om zijn verstand, de leraar in Israël, die een eerste plaats innam in de joodse raad. Hoe dikwijls had hij bij zijn onderwijs het volk doen hangen aan zijn lippen; menig oog was misschien neergeslagen onder zijn bestraffende blik. In de schatting van velen een heilige, een man Gods, geschikt om God te dienen en met de Heilige te verkeren. Voorbeeldig in handel en wandel. Een farizeeër, niet in de slechte betekenis van deze benaming.

Wat ontbreekt hem nog? Aan het volk, aan de schare die de wet niet weet, alles! Maar aan hem? Met al de weldaden hem geschonken, stond Nicodémus buiten het Koninkrijk Gods. Hij zag er zelfs de heerlijkheid niet van, kon zich er geen voorstelling van maken. Het ontbreekt hem niet aan wat wij zouden kunnen noemen 'zegeningen in het voorwerpelijke'. Maar datgene wat dat voorwerpelijke tot 'rechte onderwerpelijke zegen' moest maken, werd gemist! Dat is de wedergeboorte. *(wordt vervolgd)*

Christus in Paulus geopenbaard (1)

Er ligt een verzoek voor ons om iets te schrijven over Galaten 1 de verzen 15 en 16, waar Paulus schrijft dat het Gode behaagd heeft Zijn Zoon in hem te openbaren. Er wordt wel eens gesproken over een openbaring van de Middelaar uit het Woord en een openbaring in het hart. Kunnen we dit terug vinden in de Bijbel en wat zou dan het verschil zijn?

Met dank voor deze vraag zullen we proberen na te gaan a) wat de betekenis is van Galaten 1:15 en 16 en b) hoe dit in de praktijk in het leven van Gods kinderen gaat.

Het evangelie dat Paulus onder de heidenen verkondigen mag is 'niet naar de mens', vers 11, dat wil zeggen niet naar de zin en de wil van de mens, zoals hij van nature is. Het evangelie verhoogt Christus in Zijn Persoon en werk. Het evangelie verhoogt Hem alleen. Niet de mens. De mens wordt in het evangelie juist vernederd in zijn val en doemwaardigheid. Van de mens, ook niet van de godsdienstige mens, is geen enkele verwachting. En omdat het vlees graag wat wil zijn en hebben, snijdt het evangelie alles af en wordt door Woord en Geest alleen Christus verheerlijkt en God Die Hem tot een Verlosser geschonken heeft.

Om dit in te zien heeft een mens de overtuigende kracht van de Heilige Geest nodig. Hij ontdekt mij aan wie ik ben en Hij ontdekt mij aan Wie Christus is. Voor zijn bekering op de weg naar Damascus kende Paulus zichzelf niet en daarom ook Christus niet. Hoewel hij wel van en over Hem hoorde. Jezus was hem niet onbekend, want hij vervolgde Hem immers. Zo duidt de Heere Jezus het bestaan van Paulus aan: gij vervolgt Mij. Gij verwerpt Mij. En dat doet gij omdat u uw eigen pad volgt, het pad van het ijveren voor God en een zoeken Hem welbehagelijk te zijn. U bouwt aan de toren van uw eigen gerechtigheid en ziet niet in dat u een rasechte zoon van Adam bent. Paulus biecht aan de Galaten op dat hij boven velen van zijn geslacht in het Jodendom toenam., vers 14. Maar wanneer..., zo begint vers 15. Ja, zo begon ook het nieuwe, het andere leven, dat Paulus thans mag kennen. Paulus zal dit in der eeuwigheid niet vergeten: maar wanneer...

Iets dergelijks komen we ook in Efeze 2:4 tegen: Maar God... Als we anderen horen spreken van de Heere en Zijn dienst, moeten we erop letten of deze klanken gehoord worden. Niet: maar wanneer ik tot inkeer kwam, of: maar wanneer ik tot geloof kwam...

Natuurlijk horen inkeer en geloof tot de bekering, maar het gaat er nu om dat we duidelijk zien dat het niet en nooit en te nimmer bij mij begint, maar altijd bij God. Dat was met Paulus' roeping tot het zendingswerk al zo. Hij is op een gegeven moment wel geroepen, maar was 'van zijner moeders lijf aan

afgezonderd", vers 15.

Dat alles van God en Zijn verkiezende liefde uitgaat leert ieder van Gods kinderen echter pas verder op de levensweg zien, en al meer en meer zien. Het wordt gaande groter wonder: uit Hem en door Hem en tot Hem zijn alle dingen, Romeinen 11:36.

Paulus beschrijft die grootse ommekeer in zijn leven aldus: Maar wanneer het Gode behaagd heeft Zijn Zoon in mij te openbaren...

Daarmee zegt hij: toen het Gods tijd was en toen het Hem behaagde. Wanneer was het Gods tijd? Toen Paulus nog blaakte van vijandschap en bezig was, zo het mogelijk was, Gods Kerk te verwoesten. Op het toppunt van zijn haat jegens Jezus, door vele 'dwazen' gevolgd. Hij haatte ook de Zijnen en blies dreiging en moord, Hand. 9:1. Ja toen, op dat moment. Op het moment dat hij verblind voort snelde, zijn eeuwige ondergang tegemoet. Toen was Gods tijd gekomen. Niet om naar recht hem eeuwig te verdoemen, maar om deze man voor eeuwig te behouden. Toen werd Paulus eindelijk wie hij was: een zondaar, een doelmisser, een vijand. En hij is dat in eigen oog en waarneming ook gebleven. Vele jaren later bekend hij aan zijn geestelijke zoon Timotheus dat hij zich de grootste aller zondaren wist. Aan wie barmhartigheid was geschied, 1 Tim. 1:15.

Paulus heeft na zijn arrestatie in het donker en in de schuld verkeerd. Gebeden en worstelingen om Gods genade gingen vanuit zijn ellendige hart omhoog tot de God aller genade. En zie: als we de vraag proberen te beantwoorden wat het inhoudt als Hij Zijn Zoon in ons openbaart, moeten we wel goed zien dat dit de weg is waarin Hij dat doet. Zie, hij bidt. Het tollenaarsgebed. Vader, ik heb gezondigd.

Gedenk mijner. Wees mij genadig.

Maar daarover dan DV een volgende keer meer, als we aan de vraag zelf toekomen! Moge de Heere ook in onze dagen van verwarring, ook rond deze zo belangrijke zaken, duidelijkheid geven door Woord en Geest!

Ds. K. Hoefnagel

P E R S BERICHT

BIJBELS BERAAD M/V

Op DV 1 juli belegt het Bijbels Beraad M/V een studieconferentie over het thema:

Transgenderisme

Als mannen geen mannen en vrouwen geen vrouwen meer zijn

De bijeenkomst is onder meer bedoeld voor voorgangers, ouderlingen, diakenen, pastorale werkers en jongerenwerkers om na te denken hoe we transgenderisme moeten zien in Bijbels perspectief en hoe we in de kerkelijke gemeente om kunnen gaan met transgenderisme. De bijeenkomst kan met inachtneming van richtlijnen door 250 deelnemers worden bijgewoond. Een cultuur-historische inleiding door prof. dr. A.A.M. Kinneging. Een Bijbelse-theologische doordenking door ds. C. Sonneveld. Een pastorale handreiking door ds. H.H. Klomp. En een medische-ethische toespraak door drs. E. van Hoek-Burgerhart (NPV). Naast het luisteren naar de inleidingen kunnen de deelnemers ook onderling en met de sprekers van gedachten wisselen. Het resultaat van de conferentie zal in een handreiking voor Bijbels omgaan met transgenderisme worden gepubliceerd. Locatie: Eben-Haëzerkerk, Plantageweg 172, 2951 VH Alblasserdam. Tijd: welkom met koffie/thee 9.30, start 10.00, afsluiting 17.00 u. Vanwege het beperkt aantal plaatsen en de praktische organisatie vragen we uw aanmelding op korte termijn per mail door te geven aan: conferentie@bijbelsberaadmv.nl met vermelding van uw naam en mailadres. U ontvangt een bevestiging van deelname en op 17 juni het definitieve programma. Voor verdere informatie: www.bijbelsberaadmv.nl L. van der Tang, voorzitter

KERKHISTORISCHE WANDELINGEN MIDDELBURG

Kerkhistorische wandelingen met herinneringen aan dominee Smijtegelt D.V. bij voldoende belangstelling: 26 juni en 3 juli (beide 10.30u). Daarna 5, 12, 20 en 27 juli en 2, 9, 17, 23 en 31 augustus (alle 14.00u). Start voor het oude stadhuis op de Markt. De wandeling met gids brengt u langs oude kerken en hun bewogen geschiedenis. Opbrengst (vrijwillige bijdrage) bestemd voor Stichting Vrienden van Heidelberg en Dordrecht. Aanmelding: P.C. Beeke, p.c.beeke@kliksafe.nl / 0118-633828. Voorzichtige start met kleinere groepen, RIVM-richtlijnen.

ZENDINGSdag CHR. Geref. Kerk. ELBURG

Wordt gehouden op D.V. 21 juli 2021

Locatie: Ger. Gem. Nunspeet

Adres: Brinkersweg 17, 8071 GR Nunspeet

Aanvang 's morgens: 10:30
Opening: Ds J. de Bruin - Elburg
Ds M.A. Kempeneers – Katwijk

Aanvang 's middags: 14:00
Ds A.A. Egas – Damwoude
Ds D. Zoet – Garderen
Sluiting: Ds J. de Bruin – Elburg

Vanwege de coronamaatregelen is het noodzakelijk dat u zich van te voren aanmeldt.

Aanmelden kan tussen D.V. 1 juli – 15 juli bij de zendingscommissie. U kunt een bericht sturen naar: zendingsdagelburg@gmail.com Graag in uw bericht vermelden met hoeveel personen u wilt komen!

BOEKBESPREKINGEN

Dr. Ewald Mackay, Wandelingen langs de rivier van de tijd, Bespiegelingen over school, kerk en samenleving, paperback, 188 blz., € 12,95, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978 90 8718 3721.

In dit boek zijn de columns opgenomen die de auteur schreef voor het Reformatorisch Dagblad vanaf 17 september 2014 tot en met 31 december 2019. De columns zouden moeten gaan over onderwijs en samenleving. Wie het boek leest komt erachter dat er veel meer zaken aan de orde worden gesteld.

Bart Jan Spruyt, School met een hoge opdracht, Een geschiedenis van de eerste reformatorische scholengemeenschap de Guido de Bres te Rotterdam (1970-2020) en van het Wartburg College (1995-2020), gebonden, 344 blz., € 32,50, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978 90 8718 4001.

De auteur was leerling en leraar op de Guido de Bres. Hij is nu verbonden aan Hogeschool De Driestar en aan het seminarium van de Hersteld Hervormde Kerk. Dit boek is zeker het lezen waard door leerlingen en oud-leerlingen, door docenten en oud- docenten en door ouders en grootouders die hun nageslacht naar deze school zagen of zien gaan en verder ook door hen die op welke wijze dan ook betrokken zijn of waren bij het onderwijs op de Guido de Bres en de Wartburg.

A.S. Middelkoop, L. van der Tang, J.W.J. Treur, Gezond online, Gedragsverandering volgens de Yana methode, paperback, 101 blz., € 10,95, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978 90 8718 4698.

Een boekje dat veel waardevolle aanwijzingen bevat om op een verantwoorde wijze online te zijn, hoe verkeerde en zondige gewoonten doorbroken kunnen worden en gezond gedrag aangeleerd kan worden. Gewoontes afleren en aanleren. Schermtijd beperken en beheersen. Verslavingen, ook pornoverslaving, kan doorbroken worden. Vanuit Gods Woord worden principiële lijnen getrokken.

Ds. G.J. Capellen, De volmaakte Opvoeder, De betekenis van Gods onderwijs voor ons persoonlijke leven, paperback, 267 blz., € 19,95, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978 90 8718 4575.

Vanuit Gods Woord laat de auteur zien wie de Heere is als Opvoeder. Het doel van Gods opvoeding is dat Hij aan Zijn eer komt en dat mensen in gehoorzaamheid aan Hem gaan leven. Dat wordt alleen werkelijkheid door genade. De volmaakte Opvoeder gebruikt in het leven van Zijn kinderen kastijdingen. De Heere doet dit uit liefde en weet wat de Zijnen kunnen dragen. Aan het slot van het boek wordt het leven van David behandeld. Ieder hoofdstuk bevat een Bijbelstudie en verwerkingsvragen.

C. de Bode, Onderzoekt de Kerkgeschiedenis, Kijk-, lees- en puzzelboek bij de kerkgeschiedenis, deel 1, paperback, 109 blz., € 15,95, Uitgeverij De Ramshoorn, Goes, ISBN 9789461151766.

De tekst is geschreven door C. de Bode en M.J. Ruissen. Schilderijen van Henk van den Brink zijn opgenomen. Puzzels vormen de afsluiting van elke les. Het is geschreven voor groep 7 en 8 van de basisschool.

Ds. W. Silfhout, Gereformeerd kerkrecht in kort bestek, Toelichting op de Dordtse Kerkorde, gebonden, 333 blz., € 37,50, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978 90 331 3101 1.

In 2010 is dit boek voor het eerst uitgegeven.

Ds. Silfhout doceerde het vak kerkrecht aan de Theologische School van de Gereformeerde Gemeenten. In 2019 heeft de Generale Synode van de Gereformeerde Gemeenten de Dordtse Kerkorde gewijzigd en aangepast aan de eisen van deze tijd. Maar dat neemt niet weg dat deze verklaring van de Dordtse Kerkorde ook in andere kerkverbanden zeker bruikbaar is. Het boek bevat twee delen. Het eerste deel is een algemene inleiding. Dit eerste deel geeft inzicht in de grondtrekken van het gereformeerd kerkrecht. In het tweede deel worden de artikelen van de Dordtse Kerkorde stuk voor stuk toegelicht. Een zaakregister en een register van aangehaalde teksten achterin vergemakkelijken het gebruik.

Ds. D.J. Budding, Alle oog zal Hem zien, Bijbels dagboek over het boek Openbaring, gebonden, € 24,95, Uitgeverij De Ramshoorn, Goes, ISBN 9789461151346.

In 1996 verscheen ook een dagboek over het boek Openbaring van de hand van ds. D.J. Budding. Dit dagboek, waarvan de tweede druk voor mij ligt, bevat geheel nieuwe meditatie's. De uitleg krijgt meer nadruk. Het is ook meer toegepast op de tijd waarin wij leven. De persoonlijke toepassing op eigen hart en leven ontbreekt uiteraard niet. De eerste druk verscheen ter gelegenheid van het 40 jarig ambtsjubileum van de auteur.

Van de redactie

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer zal verschijnen D.V. donderdag 22 juli 2021. Kopij graag binnen donderdag 8 juli 2021.

Verklaring van gevoelens

Het bestuur van de stichting Bewaar het Pand heeft met veel instemming en grote waardering kennisgenomen van de 'Verklaring van gevoelens' van vier predikanten omtrent Schriftgezag en hermeneutiek. Deze verklaring stemt overeen met de beginselen en het doel van onze stichting. Ds. W.L. van der Staaij bespreekt deze verklaring in deze aflevering van ons blad. De handreiking aan kerkenraden en gemeenten is op onze website geplaatst www.bewaarhetpand.nl Een meer uitgebreide versie kunt u vinden op onze website onder 'Lezenswaardig.'

CBB

'Bewaar het Pand' is voor mensen met een leesbeperking beschikbaar bij de CBB (Chr. Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden). Tel. 0341- 565499, e-mail info@cbb.nl

AvH

Colofon

Dit blad wordt om de veertien dagen uitgegeven door de stichting Bewaar het Pand.

ISSN nummer: 0166 - 4646

REDACTIELEDEN

Ds. A. van Heteren,

Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

REDACTIE ADRES

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, T 0527-688978

E a.vanheteren@kliksafe.nl

ABONNEMENTEN

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. T 0184-669116

E pand@solcon.nl NL37 INGB 0000 7043 50 t.n.v.

Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 29,00,- per jaar.

Abonnementsprijs Verenigde Staten en Canada \$ 34,- per jaar.

Advertentietarieven op aanvraag.

Contactadres Canada:

D. Kleinjan Tel. 905-627-8556

mail: bewaarhetpand@hotmail.com

Abonnementen lopen van 1 januari t/m 31 december.

Een abonnement kan op elk moment ingaan en moet uiterlijk 1 december schriftelijk of per e-mail worden opgezegd.

Steun het evangelisatiewerk in Gent

en bestel uw boeken bij ons.

Uw bestelling ontvangt u binnen twee dagen thuis.

Email: webwinkel@evangelischcentrum.be
Telefoon (0032)92230560

AFSCHEID KERKGEBOUW SLIEDRECHT BETH-EL

Zoals u wellicht via diverse media heeft meegekregen, zal binnen afzienbare tijd het kerkgebouw van de Christelijke Gereformeerde kerk Sliedrecht Beth-El, Kerkbuurt 72, worden gesloopt. Op dezelfde plaats zal vervolgens een nieuw gebouw worden gerealiseerd.

D.V. zondag 4 juli zullen de laatste erediensten worden gehouden in het huidige kerkgebouw. Mede gezien de beperkingen vanwege het coronavirus worden voor deze diensten alleen eigen gemeenteleden uitgenodigd. De diensten zijn te volgen of na te luisteren/- kijken via www.bethel-sliedrecht.nl.

Het kan zijn dat u herinneringen heeft aan goede diensten in dit kerkgebouw en dat u het graag nog eens wilt bezoeken alvorens het gesloopt wordt. Daar willen we u de gelegenheid voor geven. Net als (oud-)gemeenteleden.

Het is de bedoeling dat de kerk open is op donderdag 1 juli: 's morgens tussen 10 en 12 uur, 's middags tussen 14 en 16 uur en 's avonds tussen 19 en 21 uur en zaterdag 3 juli: 's morgens tussen 10 en 12 uur en 's middags tussen 14 en 16 uur.

Vanwege de beperkingen als gevolg van het coronavirus, is het van belang dat u zich vooraf aanmeldt. Dat kan via de website van de kerk www.bethel-sliedrecht.nl/afscheidkerkgebouw.

ONTVANG GRATIS
EEN HERDENKINGSBOEK
VAN DE HEIDELBERGSE
CATECHISMUS!

Bent u nog geen nieuwsbrieflezer of donateur van onze Stichting? Meld u aan via www.svvhed.org en ontvang dit geschenk!

Of mail voor informatie en/of presentatie info@svvhed.org

Voor giften: NL35 ABNA 0548 9879 20

Inventionen
De nieuwe
MUZIEKUITGEVERIJ
Bladmuziek voor orgel
Psalmbewerkingen van div. componisten
www.inventionen.nl